Учредитель, издатель, главный редактор
Гульнара Ибраева

Редакционная коллегия журнала

Александр Бакуменко,
Союз птицеводов Украины

Андрей Березовский,
компания «Бровафарма»

Иван Бисюк,
эксперт по ветеринарии

Сергей Быков,
Украинская молочная компания

Анатолий Головко,
Киевский ГНКИБШМ

Богдан Егоров,
Одесская НАПТ

Игорь Коцюмбас,
Львовский ГНИКИВПКД

Эльман Оруджев,
эксперт по молочному скотоводству

Евгений Руденко,
Харьковский институт животноводства

Питер Сурай,
университет Глазго, Шотландия

Владимир Фисинин,
Россельхозакадемия, Москва

Ежемесячный научно-практический
журнал «Тваринництво сьогодні»

Свидетельство о регистрации:
КВ №14765-3736Р от 10.12.2008

Подписной индекс: 37600

Типография: Аврора Принт

Тираж: 7 000 экземпляров

Адрес редакции:
03150, г. Киев, а/я 204
тел./ф.: (044) 289-16-28
моб.: +38 050 358-17-19

www.ait-magazine.com.ua

E-mail: animalindustry@mail.ru

РЕДАКТОРСКАЯ КОЛОНКА

ТВАРИННИЦТВО сьогодні
ЖИВОТНОВОДСТВО СЕГОДНЯ/ANIMAL INDUSTRY TODAY

Шановні читачі!

...Із року в рік час, що ніколи не стоїть на місці, виводить нас усіх на новий етап життя. Так заведено, що напередодні Нового року ми всі замислюємося над майбутніми планами, підбиваємо підсумки того, що залишає нам рік, який минає...

Сподіваємося, що незважаючи ні на що, 2015 рік був для багатьох із вас кроком уперед. «Єдиний засіб утримати державу в стані незалежності від будь-кого – це сільське господарство. Володій ви хоч всіма багатствами світу, якщо вам нема чим харчуватися – ви залежні від інших... Торгівля створює багатство, але сільське господарство забезпечує свободу», – яка до неможливості актуальна на сьогоднішній день цитата від одного з найбільш яскравих представників Просвітництва у Франції Жан-Жака Руссо!

І ми глибоко вдячні всім вам, тим, на кого покладено цю важливу місію – працювати у сфері сільського господарства – всім працівникам аграрного сектору, хто щоденною нелегкою працею піднімає сільське господарство, зміцнює економіку України та створює її продовольчу безпеку. Ми знаємо, що всі ви – віддані своїй справі й дуже працьовиті люди.

Саме тому ми хотіли б побажати всім аграріям у Новому році прибутковості у будь-якій справі, натхнення в освоюванні нових технологій, стабільності та впевненості у завтрашньому дні.

Нехай Новий рік буде щедрим на врожаї, сприятливі погодні умови, на збільшення реалізації тваринницької продукції тощо, а також на радість, на вдачу! Успіхів, міцного здоров'я, бадьорості на весь рік, процвітання, родинного затишку, сміливості та наполегливості у досягненні поставлених цілей і, найголовніше, миру!!!

Прийміть наші найщиріші вітання з прийдешніми Новим роком та Різдвом Христовим!

Інформація – шлях до сучасного агробізнесу!

ПЕРЕДПЛАТА НА 2016 РІК ТРИВАЄ!

Хочете крокувати із світовим тваринництвом – читайте наш журнал!

Державний комітет зв'язку та інформатизації України

АБОНЕМЕНТ на газету / журнал **37600**

Тваринництво сьогодні (індекс видання)

(найменування видання) | Кількість комплектів

На 2016 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
+	+	+	+	+	+			+	+	+	

Куди:
(поштовий індекс) (адреса)

Кому:
(прізвище, ініціали)

ПВ | місце | літер

ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ

На газету / журнал **37600**

Тваринництво сьогодні (індекс видання)

(найменування видання)

Вартість: передплата / переадресування __грн.__коп. | Кількість комплектів

На 2016 рік по місяцях

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
+	+	+	+	+	+			+	+	+	

Поштовий індекс
код вулиці

Місто
Село
Область
Район
Вулиця

буд. | Корп. | кв. | прізвище, ініціали

№1 у світі

Компанія **Big Dutchman** вже тривалий час є провідним підприємством на світовому ринку в галузі обладнання та комплексних споруд для інтенсивного вирощування, утримання, годівлі свиней та птиці. Ми пропонуємо широкий асортимент продукції, починаючи від найпростіших установок та закінчуючи комп'ютеризованими системами управління для контролю за станом довкілля та поліпшення якості повітря. Спектр послуг компанії охоплює роботи від будівництва маленьких фермерських господарств до створення повністю інтегрованих сільськогосподарських підприємств – від планування до введення в експлуатацію. Разом з Big Dutchman ви обираєте нашу запоруку надійного успіху – багаторічний досвід, фінансову потужність та ділову філософію по-справжньому сімейного підприємства. Ми завжди раді привітати нових друзів та гарантуємо нашим клієнтам надійну співпрацю та повний супровід у довгостроковій перспективі.

ТОВ «БД АГРІКАЛЧЕ (УКРАЇНА)»
вул. Новокостянтинівська, 13/10, оф. 306
м. Київ, Україна, 04080
тел. +380 (44) 494 25 35
факс +380 (44) 390 62 21
big@bigd.kiev.ua
www.bigdutchman.ua

Big Dutchman®

Відгодівля індиків на м'ясо – критичні точки економічної доцільності

Right turkey conditions and feeding while using foreign selection can lead to significant economic results

О. О. Катеринич, д-р с.-г. наук, заст. директора, Державна дослідна станція птахівництва НААН,
І. А. Іонов, д-р с.-г. наук, ХНПУ ім. Г. С. Сковороди,
В. П. Бородай, д-р с.-г. наук, проф. кафедри птахівництва та дрібного тваринництва, НУБіП

Експериментально доведено, що економічними складовими досягнення максимального прибутку у птахівництві є вибір кросу, тобто селекція (40%), сучасна енерго- і ресурсозберігаюча технологія виробництва продукції (30%) та раціональна годівля (30%). Враховуючи це, розвиток сучасної галузі спрямовано у напрямку покращення генетико-селекційних та технологічних факторів середовища. Рівень рентабельності виробництва м'яса індиків знаходиться в межах від 30 до 40 %, але з урахуванням власної кормової бази може сягати 70%.

Індики є найбільшими серед сучасних свійських птахів. Середня жива вага при відгодівлі самців відомих світових кросів (B.U.T., Nikolas, Hybrid,) сягає 22,0–25,0 кг (у 168-денному віці), самок – 12,0–14,0 кг (у 140-денному віці), при витратах корму на 1 кг живої маси менше 3,0 кг. За рівнем засвоєння кормів індики поступаються тільки бройлерам, проте за біологічною цінністю м'ясо індиків стоїть на першому місці. Кількість легкозасвоюваних білків у ньому досягає 28–35%, вміст жиру не перевищує 2–5%, м'ясо індиків біле, смачне, високопоживне. Забійний вихід в індиків становить 87–90%, вихід їстівних частин – 69%, м'язової тканини – 60%, у тому числі грудних м'язів – 29% від живої маси. З однієї тонни тушок індиків отримують 700–800 кг чистого м'яса, в тому числі до 300 кг грудних м'язів.

Цікавість людини до цих птахів досить давня. Сімейство індиків входить до ряду курячих і є представником класу птахів. До складу сімейства належать два роди: *Agrio-*

charis (красива юкатанська гладчата індичка) та *Meleagris* вид «*gallopavo*» – північноамериканська дика індичка. Існує п'ять диких підвидів *Melleagris gallopavo*, всі вони походять із Північної Америки.

В Західній півкулі дика індичка була одомашнена місцевим населенням за тисячу років до нашої ери. До Європи індики були завезені на початку XVI століття. З того часу Європа стала другим у світі центром зі створення різновидів індиків: норфольські чорні, кембриджські бронзові, білі австрійські, палеві, блакитні, малі бельгійські.

На сьогодні зареєстровано 7 різновидів індиків: білі, бронзові, наррагансетські, бурбонські, червоні, чорні та аспідні.

У XIX столітті в США перші різновиди бронзової породи були отримані шляхом схрещування місцевих диких індиків із домашніми наррагансетськими. У подальшому, завдяки відбору, їхні господарсько-корисні ознаки були значно покращені.

Застосування інбридингу при розведенні бронзових індиків дозволяє отримати при їх розщепленні особини із сірим, чорним та білим забарвленням оперення. Саме таким чином у XIX столітті були отримані білі голландські індики.

В середині XX століття у всьому світі широкого розповсюдження набули бронзові широкогруді індики. Згодом вони поступилися білим широкогрудим, які мали кращий товарний вигляд тушок, хороші відгодівельні якості та високу плодючість. Цей період розвитку індиківництва характеризується всебічним вивченням генетики господарсько-корисних ознак. Вивчаються криві росту і можливість їх зміни за допомогою селекції, проводиться ретельне вивчення конституції самців та самок у різні вікові періоди, вивчаються кореляційні зв'язки між розмірами частин тіла і живою масою, розвитком м'язів, репродуктивні властивості індичок та індиків, зв'язок між масою тіла та несучістю.

60-ті роки XX століття характеризуються підвищеним попитом на легких білих індиків, у 70-ті роки відзначається поступовий перехід до універсальних ліній і кросів із широким діапазоном реалізації від 8- до 24-тижневого віку. З розвитком переробної промисловості підвищується попит на виробництво середніх та важких індиків.

У світовому м'ясному птахівництві XXI століття індиківництво є однією з найперспективніших галузей. У загальному балансі м'яса спостерігається стійка тенденція збільшення виробництва та споживання м'яса індиків. Так, із 1970 року по наш час поголів'я індиків збільшилось зі 100 мільйонів голів до 400, або зросло у чотири рази.

Висока прибутковість цього бізнесу базується на використанні сучасних досягнень науки та технології. Експериментально доведено, що економічними складовими досягнення максимального прибутку у птахівництві взагалі та в індиківництві зокрема є сучасна енерго- і ресурсозберігаюча технологія виробництва продукції (30%), раціональна годівля (30%) та вибір кросу, тобто селекція (40%).

Врахування такого розподілу при плануванні бізнесу дозволяє отримати додаткові прибутки. Разом із цим необхідно зазначити, що сучасна енерго- і ресурсозберігаюча технологія, яка об'єднує

Табл. Порівняльна характеристика індиків різних кросів при вирощуванні на м'ясо

Показники	Харківський		BUT-8		Big-6	
	самці	самки	самці	самки	самці	самки
Термін відгодівлі, діб	170	140	170	140	170	140
Жива маса, кг	15,4	8,1	20,5	10	25,1	13,5
Витрати корму, кг	47,3	22	45,2	22,2	55,5	29,8
Вартість к/корму: 1–4 тижні	7,8		7,8		7,8	
5–13 тижнів	5,6		5,6		5,6	
14–17 тижнів	5,2		5,2		5,2	
Витрати води, $м^3$	0,08	0,05	0,09	0,06	1	0,07
Витрати електроенергії, кВт/год.	5,65	4,45	5,65	4,45	5,65	4,45
Витрати ПММ, кг	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27
Витрати газу, $м^3$	2,3	2,3	2,5	2,5	2,5	2,5
Витрати ветпрепаратів, грн.	4,5	3,5	5,2	4,7	5,2	4,7
Витрати підстилкового матеріалу, грн.	1,6	1,3	1,7	1,4	1,7	1,4
Витрати тракторного та автотранспорту, грн.	3,3	2,6	3,3	2,6	3,3	2,6
Інші витрати, грн.	5,7	4,9	6,2	5,2	6,4	5,5
Загальні витрати, грн.	311,5	164,9	302,7	169,2	371,5	212,2
Вартість 1 кг живої маси	20,2	20,4	14,8	16,9	14,8	15,7

кліткове обладнання, системи годівлі, напування, мікроклімату (повітрообмін, опалення), є найбільш затратною. З урахуванням незначних особливостей технологічних параметрів для майже всіх сучасних кросів, обладнання та, відповідно, витрати електроенергії, паливно-мастильних матеріалів та газу є константними (стандартними) та співвідносяться лише із гаманцем і вибраним типом продукції, яка виробляється (органічна, інтенсивна, екстенсивна).

Таким чином, великі інвестиції у надсучасне обладнання із часом принесуть великі прибутки та зроблять продукцію більш конкурентоздатною.

Особлива увага у сьогочасному індиківництві приділяється кормам, оскільки, серед всієї сільськогосподарської птиці саме індики потребують найбільшу кількість білка, особливо на першому етапі вирощування. Незважаючи на це, наявність власної кормової бази також дозволяє суттєво знизити собівартість отриманої продукції. Отримання кукурудзи, сої, соняшнику, використання вітчизняного сухого молока та інших інгредієнтів разом із власними потужностями для виробництва кормів дасть

змогу суттєво заощадити – від 20–40% від їхньої вартості.

Незважаючи на вищезазначені кроки до успішного бізнесу, першою сходинкою є вірний вибір кросу. При цьому передбачається, що власник визначився із напрямом та типом виробництва продукції індиківництва.

За результатами порівняння показників, що характеризують генетичний потенціал, при відгодівлі на м'ясо індиків найбільш розповсюджених в Україні кросів, можна встановити перевагу птиці закордонної селекції (табл.).

На жаль, селекційна робота з єдиним вітчизняним кросом «Харківський», який, згідно із стандартом, належав до середнього типу, не проводиться майже 10 років. Наслідком цього є те, що як самці, так і самки кросу «Харківський» поступаються закордонним аналогам (BUT-8) за живою масою при відгодівлі, загальним витратам та затратам корму на 1 кг приросту.

Так, при однаковому періоді відгодівлі індиків максимальні показники живої маси має крос важкого типу – Big-6 (25,1 кг для самців та 13,5 кг у самок). Але тут необхідно зазначити, що йдеться про генетичний потенціал, який може бути зруйнований недотриманням технологічних умов та годівлі.

За даними відгодівлі кросів середнього типу, перевагу має крос BUT-8 (20,5 кг для самців та 10,0 кг у самок). На жаль, зараз у нашій країні немає батьківського стада, яке б добре зарекомендувало себе. Ця птиця завозиться у вигляді інкубаційного (гібридного) яйця з трьох напрямків – Росія, Білорусь та Західна Європа (Польща, Угорщина, Німеччина, Франція, де дешевше), або утримується при розведенні у собі упродовж декількох генерацій, що призводить до погіршення господарсько-корисних показників.

З урахуванням живої маси та загальних витрат на відгодівлю, середня вартість 1 кг індиків у живій вазі коливається у межах від 14,8 грн. до 20,2 грн. для самців та 15,7–20,4 грн. для самок. При цьому необхідно зважати на те, що це середні показники, але з урахуванням цін 2014 року. Згідно із зазначеними даними, вітчизняний крос значно поступається аналогам, при цьому ця птиця нівелює недоліки утримання, які притаманні початківцям.

Стосовно собівартості закордонної птиці, то для самців цей показник однаковий, на рівні 15 грн. за кг живої маси. У самок перевагу за цим показником має важкий крос – 15,7 грн. (Big-6), проти 16,9 грн. (BUT-8).

З урахуванням забійного виходу на рівні 85% (у середньому для індиків), можна встановити, що вартість м'яса у забійному вигляді знаходиться на рівні 17,4 грн. для самців та 18,5 грн. у самок для важкого кросу Big-6 та 17,4–19,9 грн. відповідно для BUT-8. Вартість м'яса вітчизняного кросу – 23,8–23,9 грн. відповідно для самців та самок.

Таким чином підтверджено, що дотримання технологічних умов та годівлі дозволяє, при використанні індиків закордонної селекції, досягти значних економічних показників. Мінімальну собівартість м'яса індиків можливо отримати при відгодівлі сучасних кросів важкого типу, але при цьому необхідно враховувати їх повну подальшу переробку.